

Psykiatrinen hoitotahto

Tämä ohje korvaa ohjeen 13/2011 / 7.10.2011

Saatteeksi

Psykiatrinen hoitotahto on kehitetty vahvistamaan henkilön itsemääräämisoikeutta tilanteissa, joissa hän ei itse kykene osallistumaan hoitoaan koskevaan päätöksentekoon. Se on tahdonilmaisu tulevaisuudessa annettavaan hoitoon tilanteessa, jossa henkilö ei ole kykenevä ilmaisemaan tahtoaan esimerkiksi psyykkisen sairauden vuoksi.

Itsemääräämisoikeus tarkoittaa henkilön oikeutta tehdä omaa elämäänsä ja hoitoansa koskevia valintoja ja päätöksiä sekä toteuttaa niitä. Sosiaali- ja terveydenhuollon palveluissa itsemääräämisoikeus tarkoittaa myös henkilön toivomusten ja mielipiteiden kunnioittamista. Psykiatrinen hoitotahto tukee henkilön itsemääräämisoikeutta, koska terveydenhuollon ammattihenkilöiden on kunnioitettava henkilön hoitotahdossa ilmaisemaa tahtoa.

Psykiatrinen hoitotahto löytyy internetistä Lapin sairaanhoitopiirin (www.lshp.fi), Balanssi ry:n (www.balanssia.fi) sekä Mielenterveyden keskusliiton (www.mtkl.fi) sivuilta.

1. Mitä psykiatrinen hoitotahto tarkoittaa?

Psykiatrisessa hoitotahdossa ihminen tuo esille hoitoa koskevia toiveitaan tulevaisuuden varalle. Etukäteen esitetyt toiveet ovat tärkeitä tilanteessa, jossa potilas ei itse kykene päättämään hoidostaan.

Psykiatrisen hoitotahdon avulla henkilökunta saa tietoa potilaan elämänarvoista ja pystyy paremmin noudattamaan niitä hoidossa. Psykiatrinen hoitotahto vahvistaa potilaan itsemääräämisoikeutta, koska terveydenhuollon ammattilaisten on kunnioitettava potilaan tahdonilmaisuja.

Terveydenhuollon ammattilaisten on otettava psykiatrinen hoitotahto huomioon aina kun se on mahdollista. Lain mukaan lääkäri kuitenkin päättää viimekädessä, mikä on potilaan edun mukainen hyvä hoito.

2. Milloin psykiatrinen hoitotahto on pätevä?

Pätevän psykiatrisen hoitotahdon tekeminen edellyttää, että sen tekijä riittävästi ymmärtää hoitotahdon merkityksen ja sisällön. Tämän vuoksi hoitotahto on hyvä tehdä mahdollisimman terveenä. Vaikeimmissa sairauksissa on suositeltavaa, että potilas keskustelee hoitavan lääkärin kanssa, milloin terveydentila on riittävän hyvä psykiatrisen hoitotahdon tekemiseen.

3. Milloin psykiatrisesta hoitotahdosta voi poiketa?

Hoitotahdosta voidaan poiketa kun:

1. potilaan tahto on muuttunut,
2. henkilökunnalla on vahva epäily, että hoitotahto perustuu potilaan virheelliseen käsitykseen,
3. sairauden luonne ja hoitoon liittyvät seikat vaativat sitä tai
4. potilaan hoitaminen edellyttää mielenterveyslain tarkoittamia pakolla toteutettavia hoitotoimenpiteitä. Näitä itsemääräämisoikeuden rajoituksia käytetään vain, kun ne ovat ehdottoman välttämättömiä.

4. Mitä psykiatrinen hoitotahto sisältää?

Tämä lomake sisältää kaksi pääosiota:

Juridisesti sitovat tahdonilmaisut

Tässä osiossa ihminen valtuuttaa jonkun läheisistään osallistumaan hoitoa koskeviin ratkaisuihin. Kun hoitohenkilöstö tietää, ketkä potilaan läheiset on valtuutettu, heidän on helpompi rakentaa yhteistyötä läheisten kanssa.

Hoitoa ja hoivaa koskevat toiveet

Tässä osiossa ihminen voi esittää toiveita hoidostaan. Toiveita tulee mahdollisuuksien mukaan noudattaa, jotta hoidossa kunnioitettaisiin potilaan itsemääräämisoikeutta. Hoitotahtolomakkeen voi jokainen täyttää niiltä osin, kuin katsoo sen tarpeelliseksi.

5. Keneltä voin kysyä neuvoa psykiatrisen hoitotahdon tekemiseen?

Psykiatrasta hoitotahtoa tehdessä voi herätä kysymyksiä hoitoon ja sairauteen liittyvistä asioista. Kysymysten selvittämiseksi hoitotahdosta kannattaa neuvotella hoitavan lääkärin ja muun hoitohenkilöstön kanssa. Terveystieteiden ammattilaisten tehtävänä on neuvoa tässäkin asiassa.

Hoitotahdosta kannattaa keskustella myös omaisten ja läheisten kanssa, jotta he osaavat tarvittaessa tulkita hoitotahtoa epäselvissä tilanteissa.

PSYKIATRINEN HOITOTAHTONI

Nimi: _____

Henkilötunnus: _____

Olen laatinut tämän psykiatrisen hoitotahdon siltä varalta, että olen toimintakykyäni heikentävän psykiatrisen sairauden vuoksi kykenemätön ymmärtämään ja tekemään päätöksiä psykiatrasta hoitoani ja hoivaani koskevissa asioissa.

Tällä lomakkeella osoitan toiveeni koskien tulevaa psykiatrasta hoitoa. Ymmärrän, että psykiatrisen hoitotahtoni huomioidaan silloin, kun en itse kykene osallistumaan psykiatriseen hoitooni liittyvään päätöksentekoon. Psykiatrisen hoitotahtoni on voimassa ainoastaan kyvyttömyyteni ajan.

Psykiatrisen hoitotahdon tekijän allekirjoitus

_____
Paikka, päivämäärä ja allekirjoitus

Yleinen hoitotahto

Yleinen hoitotahtoni on vakaan harkintani perusteella ilmaisema tahtoni siltä varalta, etten onnettomuuden tai vakavan sairauden vuoksi pysty osallistumaan päätöksentekoon itseäni koskevissa hoitoratkaisuissa.

Linkki yleiseen hoitotahtoon:

<http://www.lshp.fi/download/noname/%7B33E3006D-02FE-4A97-8E21-DDC779500708%7D/5957>

Olen tehnyt yleisen hoitotahdon

Kyllä

Ei

1. JURIDISESTI SITOVAT TAHDONILMAUKSENI

Potilaslain 6.2 §:n mukaan potilaan laillista edustajaa taikka lähiomaista tai muuta läheistä on ennen tärkeän hoitopäätöksen tekemistä kuultava sen selvittämiseksi, millainen hoito parhaiten vastaisi potilaan tahtoa.

Huom! Jos nimeät läheisen henkilön, varmista että hän ymmärtää toiveesi.

1. Edustajan nimeäminen

Nimeän seuraavan henkilön/henkilöt, jolle/joille voidaan antaa tietoa sairaudestani ja kuul-la tärkeiden hoitopäätösten tekemiseksi silloin, kun en itse kykene osallistumaan hoitoani koskevaan päätöksentekoon. *(kysymykseen tulee omainen, läheinen tai ystävä, johon luotan ja jonka kanssa olen keskustellut hoitotoiveistani).*

Nimeämäni henkilöä/henkilöitä tulisi kuulla silloin, kun tahtoni ei selkeästi ilmene tästä asiakirjasta.

2. Edunvalvontavaltuutus

Edunvalvontavaltuutuksella voin ennakoida mahdollista toimintakyvyttömyyttäni valtuuttamalla valitsemani henkilön huolehtimaan asioistani. Valtuutus tulee voimaan vain siinä tapauksessa, että tulen esimerkiksi psyykkisen sairauden vuoksi kykenemättömäksi huolehtimaan asioistani. Edunvalvontavaltuutus tehdään kirjallisesti ja se on vapaaehtoinen.

Lisätietoa edunvalvontavaltuutuksesta:

<http://www.oikeus.fi/fi/index/esitteet/edunvalvontavaltuutus.html>

Malli edunvalvontavaltakirjasta:

http://www.oikeusministerio.fi/material/attachments/om/julkaisut/esitteita/oikeudellisista/asiosta/6Ew3xetxH/Esimerkki_edunvalvontavaltakirjasta_suomi.pdf

Olen tehnyt edunvalvontavaltuutuksen

Kyllä

Ei

2. HOITOA JA HOIVAA KOSKEVIA TOIVEITANI

1. Haluan, että seuraavia elämänarvojeni kunnioitetaan hoidossani

(esimerkiksi elämänhistoriani keskeisiä asioita ja tapahtumia, suhteeni uskontoon, juhlapyhiin ja haluni osallistua hartaustilaisuuksiin sekä yksin olemiseen ja yksityisyyteni suojaan liittyviä näkemyksiäni):

---

2. Haluan, että perushoivassani minua kuullaan minulle tärkeissä asioissa

(esimerkiksi mieliruoat ja -juomat, peseytyminen ja pukeutuminen, liikunta- ja nukkumistottumukset, raha-asiat, harrastukset sekä, asiat, joista pidän tai joista en pidä):

Kun sinua hoidetaan psykiatrisessa sairaalassa, vaikka et itse haluaisi sitä, puhutaan tahdosta riippumattomasta hoidosta. Tahdosta riippumattoman hoidon tavoitteena on auttaa sinua ja nopeuttaa paranemistasi. Sinusta pidetään tarkasti huolta, ja saat yhtä hyvää hoitoa kuin vapaaehtoisesti hoidossa oleva.

Oheisesta linkistä lisätietoa tahdosta riippumattomasta hoidosta:

https://www.valvira.fi/documents/14444/22511/Tahdosta_riippumaton_hoito.pdf

3. Tahdon, että tahdosta riippumattomassa hoidossani huomioidaan seuraavia toiveitani (esimerkiksi lääkehoito, eristys, sitominen, liikkuminen):

---

4. Jos olen kiihtynyt, rauhoitun parhaiten seuraavalla tavalla (esimerkiksi keskustelu, haluan istua rauhassa huoneessani, hoitaja on vierelläni koko ajan, hengitän syvään, mielekäs toiminta, lääkitys):

---

5. Haluan, että minua hoidetaan fyysisissä ja psyykkisissä sairauksissani lääketieteellisesti hyväksi katsotulla ja riittäväällä tutkimuksella ja hoidolla.

Kyllä

Ei

